

„Emitt a gépek s számok titkai!”

A mesterséges intelligencia és a szerzői jogi védelem

"The secrets of machines and of numbers laid bare!"¹

Artificial intelligence and copyright protection

Tószegi Zsuzsanna
 toszegi.zsuzsanna@btk.elte.hu
 ELTE BTK Könyvtár- és
 Információtudományi Intézet
 c. egyetemi docens

Beérkezett: 2025.06.02.

Elfogadva: 2025.09.08.

Publikálva: 2025.09.29.

A néhány évszázados múltra visszatekintő szellemi tulajdon-védelmi szabályozás igyekszik lépést tartani a társadalmi és technológiai fejlődéssel. A modern szerzői jog antropocentrikus szemléletet követ, középpontba állítva a kreatív embert és az általa alkotott műveket. A szerzők jogai és a közérdek között számos kivétel és korlátozás biztosítja az egyensúlyt; a magyar szerzői jogban ilyen korlát például a szabad felhasználás esete, az angol jogrendszerben pedig a fair use doktrína tölt be különleges szerepet. A generatív mesterséges intelligencia új kihívásokat jelent a szerzői jogi védelem számára, és számos vitát provokál az MI input és output oldalának szerzői jogi megítélését, státuszát illetően. Az MI erőteljes térnyeréséből adódó társadalmi problémákra nemcsak a szerzői jognak, de más jogágaknak is mihamarabb érdemi válaszokat kellene adniuk.

mesterséges intelligencia, szerzői jog, kivételek és korlátozások, jogsértés és jogérvényesítés, etikai felelősség, társadalmi hatás

Intellectual property regulations, which date back several centuries, strive to keep pace with social and technological developments. Modern copyright law follows an anthropocentric approach, focusing on creative individuals and the works they produce. Numerous exceptions and limitations ensure a balance between the rights of authors and the public interest; in Hungarian copyright law, for example, such limitations include cases of "free use" (in Hungarian). Generative artificial intelligence poses new challenges for copyright protection and provokes numerous debates regarding the copyright assessment and status of AI input and output. The social problems arising from the rapid spread of AI require substantive responses not only from copyright law but also from other branches of law.

artificial intelligence, copyright, exceptions and limitations, infringement and enforcement, ethical responsibility, social impact

1. Bevezető

Vörösmarty Mihály *Gondolatok a könyvtárban* című versének egyik sokat idézett sora jutott eszembe, amikor már sokadjára olvastam, hogy a mesterséges intelli-

Cite as / Így hivatkozd: Tószegi, Zs. (2025) „Emitt a gépek s számok titkai!” A mesterséges intelligencia és a szerzői jogi védelem / "The secrets of machines and of numbers laid bare!" Artificial intelligence and copyright protection, Central European Library and Information Science Review (CELISR), 2(3), p. 265–292.
<https://doi.org/10.3311/celistr.41196>

gencia (MI) lenyűgöző teljesítményének mibenlétét jórésével teljes titok övezi. A fejlesztők nem győzik hangoztatni, hogy a mélytanulási algoritmusok működése emberi elmével szinte követhetetlen: a gép gyakorlatilag feketedobozzá vált (Berlinski, Morales, Sponem, 2024).

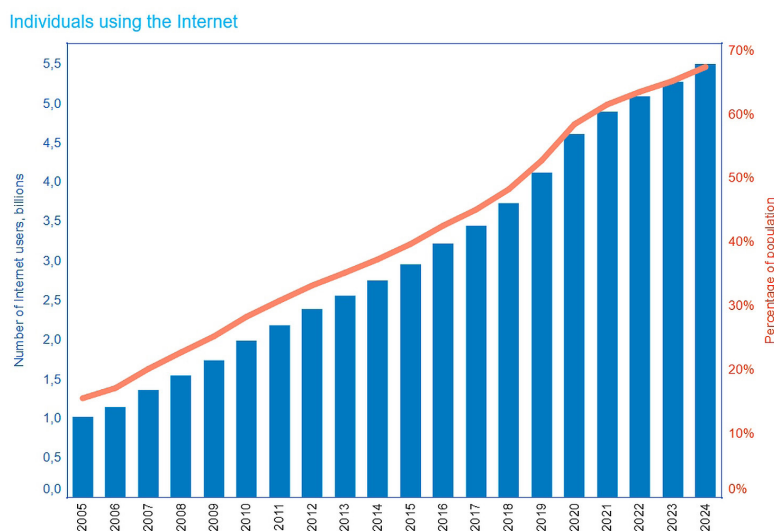
A könyvtáros-társadalom néhány évtizede megismerte az információrobbanásnak nevezett jelenséget, melynek fő jellemzője a közlemények számának exponenciális növekedése volt. A két-három évtizeddel ezelőtti tartalom mennyisége azóta annak ellenére nagyságrendekkel bővült, hogy a nyomtatott információforrások száma erősen csökken. Az akkori éves statisztikák számai helyett ma már nem napokra, hanem percekre vonatkozó adatok jelennek meg arról, mennyi új tartalom kerül föl az internetre, amelynek egyre nagyobb hányadát teszik ki az MI által generált produktumok.

A SEO.AI adatai szerint 2025 elején a YouTube-ra percenként több mint 360 óranyi videót töltöttek fel, ahol a felmérés idején 5,1 milliárd videó volt elérhető (SEO.AI, 2025). A (még mindig) legnépszerűbb közösségimédia-oldalon, a Facebookon percenként több millió (!) bejegyzést, kommentet, képet osztanak meg. A weboldalak száma továbbra is gyarapodik: a Netcraft a 2025 áprilisában végzett felmérésében 1 218 287 328 aktív webhelyről, 277 498 967 doméntól és 13 441 067 webes számítógéptől kapott választ. A webhelyek száma a megelőző hónaphoz képest 20,6 millióval, a doméneké 1,9 millióval, a webes számítógépé pedig 38 345-tel nőtt (Netcraft, 2025).

Az 1. ábrán látható, hogy az ENSZ szakosított szervezete, az International Telecommunication Union (ITU) szerint 2024-ben a föld lakosságának 68%-a, 5,5 milliárd ember használta az internetet.

„... ma már nem napokra, hanem percekre vonatkozó adatok jelennek meg arról, mennyi új tartalom kerül föl az internetre, amelynek egyre nagyobb hányadát teszik ki az MI által generált produktumok.”

Internet use continues to grow, but universality remains elusive, especially in low-income regions

1. ábra: Internetpenetráció 2024-ben (Facts and Figures, 2024)

2025. március közepén a legnépszerűbb MI-alkalmazást, a ChatGPT-t 500 millió ember használta. Ez a szám április első heteiben gyakorlatilag megduplázódott. 2025. március 25-étől ugyanis a felhasználók számára elérhetővé tették a *GPT-4 Omni* (*GPT-4o*) képgenerátor alkalmazását, amellyel a világ legnépszerűbb, legsikeresebb rajzfilmjei – többek között az Arany Medve- és Oscar-díjas

Studio Ghibli, a Disney- és más rajzfilmkészítő műhelyek – stílusának alkalmazását tették lehetővé. A GPT-4o segítségével alig néhány nap alatt 700 millió (!) képet generáltak – és ez a szám annak ellenére lett ilyen magas, hogy a szerverek túlterhelődése miatt egy időre letiltották az ingyenes felhasználókat, majd a nem fizetős ügyfelek lehetőségeit napi 3 kép elkészítésében maximálták. Az OpenAI vezérigazgatója, Sam Altman az áprilisi TED-előadásán jelentette be, hogy három hét alatt megduplázódott a felhasználók száma (Riley, 2025). 2025 áprilisában az egész világot elárasztották a japán animefilmek élővasa, a Studio Ghibli stílusában készült képek.

Hogyan történhetett ez meg? Hiszen aki kicsit is járatos a szerzői jogi kérdésekben, tisztában van azzal, hogy engedély nélkül nem tölthet föl az internetre kortárs műveket.

A szerzői jog alapelveit ismerő, jogkövető magatartást tanúsító könyvtárosok bizonyára érzik, hogy az OpenAI ezzel a fejlesztéssel átlépett egy – vagy talán több? – határt. A cég üzleti sikere kétségtelen, de vajon etikailag, jogilag támadhatatlan az alkotóművészek teremtette stílus kisajátítása?

És ez csak egyetlen kérdés azok közül, amelyekkel a mesterséges intelligencia szembesíti az internethasználókat. Például nap mint nap jelennek meg hírek arról, hogy nemcsak az élővas ChatGPT, de a többi alkalmazás is szerzői jogilag megkérdőjelezhető módon jutott hozzá a feltanításhoz elengedhetetlenül szükséges, védelem alatt álló alkotásokhoz.

Mit mondjanak a könyvtári szakemberek a könyvtárhasználóknak, ha megkérdezik tőlük:

- Milyen szabályok érvényesek az MI használata során?
- Legálisan igénybe lehet venni a mesterséges intelligenciát egy egyetemi dolgozat, egy tudományos munka, egy kreatív alkotás készítése során?
- Ha egy szerző a munkájához segítségül hívta az MI-t, azt fel kell tüntetnie a nyilvánosságra hozandó művében?
- Ha az MI inputja szerzői jogilag támadható, akkor a felhasználó által készített MI-output is sérthet szerzői jogokat?
- Lehet az MI szerző?
- A stílusra kiterjed a szellemi tulajdon-védelem?

És a sort folytathatnánk...

2. A kutatás célja és módszertana

Az alábbi írásban kísérletet teszek a mesterséges intelligencia és a szerzői jogi védelem komplikált helyzetének bemutatására – kiemelve, hogy a helyzetkép 2025 tavaszán készült. A szerzőijog-védelmi szabályok ugyan nagyon lassan módosulnak, de a gyorsan változó események, illetve a folyamatban lévő szerzői jogi perek kimenetele miatt akár a közeljövőben már más szerzői jogi témák válnak fontosabbá, mint amelyek e sorok írása közben foglalkoztatják a világot. A kutatás során kifejezetten a viharos gyorsasággal fejlődő generatív MI-vel kapcsolatos legújabb publikált eredményekre koncentráltam – tudva, hogy mire ez az írás eljut(hat) az olvasókhöz, a 2025. május végéig elérhető információk egy része meghaladottá válik.

Kifejezett célom, hogy az itt tárgyalt, roppant bonyolult és szerteágazó témát a lehető legérthetőbben fejtssem ki. Nem lévén jogász, meg sem kíséreltem a jogtudományi közlemények magas tudományos színvonalát elérni.

„... nap mint nap jelennek meg hírek arról, hogy nemcsak az élővas ChatGPT, de a többi alkalmazás is szerzői jogilag megkérdőjelezhető módon jutott hozzá a feltanításhoz elengedhetetlenül szükséges, védelem alatt álló alkotásokhoz.”

A munka során néhány alkalommal igénybe vettem MI-modellek segítségét – erről a CeLISR etikai kódexében megadott szempontok szerint beszámolok a mellékletben (CeLISR Etikai Kódex, év nélkül).

3. Előjáróban a mesterséges intelligencia emberi, etikai vonatkozásáról

A számtalan fogalommeghatározás közül kézenfekvő az Európai Uniónak a mesterséges intelligenciára vonatkozó 2024/1689. számú rendeletében – amelyre világszerte az AI Act rövidítéssel hivatkoznak – foglaltakat idézni. A rendelet szerint az MI-rendszer: „gépi alapú rendszer, amelyet különböző autonómiaszinteken történő működésre terveztek, és amely a bevezetését követően alkalmazkodóképességet tanúsíthat, és amely a kapott bemenetből – explicit vagy implicit célok érdekében – kikövetkezteti, miként generáljon olyan kimeneteket, mint például előrejelzéseket, tartalmakat, ajánlásokat vagy döntéseket, amelyek befolyásolhatják a fizikai vagy a virtuális környezetet;” (EU AI Act, 3. cikk, 1.).

A szabatos definíció után egy sokkal emberközelibb gondolatsort segítségül hívva mutatom be, mire utalhat az AI Act szövege a fizikai vagy a virtuális környezet befolyásolhatóságát illetően.

Ferenc pápa 2024 júniusában két jelentős eseményen: a G7-csoport csúcstalálkozóján (Address of His Holiness, 2024), illetve a Centesimus Annus Pro Pontifice alapítvány ülésén (Address of Pope Francis, 2024) fejtette ki véleményét a mesterséges intelligenciáról. 2025 januárjában a hittani, valamint a kultúra és nevelés díkaszterium adta ki a pápa aláírásával ellátott, *Antiqua et Nova* című jegyzetet a mesterséges, illetve a humán intelligencia kapcsolatáról (Antiqua et Nova, 2025). Az alábbiakban a három dokumentum legfontosabb megállapításait összegzem.

A katolikus egyházfő a G7 ülésén „lenyűgöző és félelmetes eszköz”-ként aposztrofálta a mesterséges intelligenciát, majd felvázolta, az MI milyen hatást gyakorolhat az emberiség jövőjére. Mint elmondta, a szemünk láttára kibontakozó kognitív-ipari forradalom olyan változásokat generál, amelyek révén új társadalmi rendszer alakul ki.

A pápa erőteljesen hangsúlyozta, hogy az MI mindenekelőtt egy eszköz, amelynek előnyeit és hátrányait használatának célja és módja határozza meg. Látszólag ugyan technológiáról van szó, holott az MI sokkal inkább etikai kérdéseket vet föl: mit jelent embernek lenni? Mit jelent az ember szabadsága és felelőssége? Az ember tudatos etikai döntéseivel szemben az MI csak algoritmikus döntésekre képes, amelyeket meghatározott kritériumok és statisztikai következtetések alapján hoz meg. Az embernek azonban feltétlenül ellenőriznie kell az MI (látszólagos) döntéseit, ennek elmaradása ugyanis sérti az emberi méltóságot.

Az MI adatkategóriákkal végzett számtani műveleteket kapcsol össze. A feladatok megoldására szolgáló algoritmusok bonyolult szerkezetét a programozók sem mindig értik pontosan, még a jelenlegi, bináris áramkörökkel működő gépeknél sem, és ez az összetettség jelentősen megnő majd a kvantumszámítógépek esetén – jelentette ki az egyházfő.

Az MI számítási érvelésre, a rögzített emberi tudást és tapasztalatot tartalmazó, nagy méretű adathalmazokon alapuló tanulásra támaszkodik. Mindazonáltal, még ha az MI szimulál is bizonyos intelligencia-megnyilvánulásokat, működése alapvetően egy inherens logikai-matematikai keretre korlátozódik. Annak ellenére, hogy az MI képes utánózni az emberi érvelés bizonyos aspektusait, illetve

„... a szemünk
láttára
kibontakozó
kognitív-ipari
forradalom olyan
változásokat
generál,
amelyek révén
új társadalmi
rendszer alakul ki.”

hihetetlen sebességgel és hatékonysággal tud elvégezni specifikus feladatokat, számítási kapacitása csak az emberi elme képességeinek töredékére korlátozódik.

Ferenc pápa a generatív mesterséges intelligencia kifejezésről így vélekedett: félrevezetőnek bizonyulhat az intelligencia szó használata. Az MI-t nem az emberi intelligencia mesterséges formájának, hanem annak termékének kell tekinteni, hiszen a gép egyáltalán nem rendelkezik intelligenciával. Emellett a létrehozást, alkotást jelentő 'generatív' jelző sem pontos. Az MI ugyanis nem hoz létre semmi újat, csak a meglévő, betáplált tartalmakat foglalja új struktúrába – tehát nem generatív, hanem megerősítő jellegű. Az is egyre nagyobb gondot jelent, hogy a gép anélkül adja vissza és erősíti fel a korábban bevitt tartalmat, hogy megvizsgálná, nem tartalmaz-e tévedést, vagy éppen nem előítéletes-e. Adott esetben ez a gyakorlat akár a fake news-t is legitimálja, emellett felerősíti a domináns kultúra fölényét.

Az MI-technológia arra van tervezve, hogy autonóm módon tanuljon és hozzon meg bizonyos döntéseket, az új helyzetekhez alkalmazkodva pedig olyan megoldásokat kínáljon, amelyeket a programozók nem láttak előre. Emiatt azonban széles körű társadalmi következményekkel járó, alapvető kérdéseket vet föl az etikai felelősséggel és az emberi biztonsággal kapcsolatban.

A mai MI-rendszerek általában specifikus és korlátozott funkciók kezelésére, például fordításra, meteorológiai előrejelzésre, kérdések megválaszolására, vizuális tartalom stb. generálására szolgálnak. A legtöbb kortárs – különösen a gépi tanulást alkalmazó – MI-rendszer statisztikai következtetésekre, nem pedig logikai dedukcióra támaszkodik. Az MI a nagy adathalmazok elemzésével, a mintázatokat azonosítva képes „megjósolni” a kimeneteket, javasolni új megközelítéseket, utánózni az emberi problémamegoldásra jellemző bizonyos kognitív folyamatokat. Ezen eredmények elérését a számítástechnikai technológia (beleértve a neurális hálózatokat, a felügyelet nélküli gépi tanulást és az evolúciós algoritmusokat), illetve a hardverinnovációk (például a speciális processzorok) tették lehetővé. Az említett technológiák együttesen biztosítják az MI-rendszerek számára, hogy különféle emberi bemenetekre reagáljanak, új helyzetekhez alkalmazkodjanak, és akár olyan újszerű megoldásokat is javasoljanak, amelyeket a rendszer programozói sem láttak előre.

Amíg az emberek esetében az intelligencia az egész személyre vonatkozó képesség, addig az MI kontextusában az intelligencia csak funkcionálisan értelmezhető, mégpedig gyakran azzal a feltételezéssel, hogy az emberi elme jellemző tevékenységei digitalizált lépésekre bonthatók, és ezeket a gépek képesek reprodukálni. Ferenc pápa hangsúlyozta: az MI fejlett funkciói a feladatok elvégzéséhez szükséges kifinomult képességekkel rendelkeznek ugyan, a gondolkodás képességével azonban nem. Ez a megkülönböztetés kritikus jelentőségű, mivel az intelligencia definíciója befolyásolja, hogyan értelmezzük az emberi gondolat és a technológia kapcsolatát.

Miután az MI hatékonyan képes utánózni az emberi intelligencia termékeit, többé nem vehetjük biztosra, mikor érintkezünk egy emberrel vagy egy géppel. A generatív MI olyan fejlett kimeneteket: szöveget, beszédet, képet stb. hozhat létre, amelyeket akár emberek is produkálhatnának, mégis fontos tudatosítani, hogy az MI mögött csak egy eszköz, nem pedig egy személy áll. Ezt a különbségtételt gyakran elhomályosítja a szakemberek által használt nyelv, amely azáltal, hogy antropomorfizálja az MI-t, lebontja az ember és a gép közötti határt.

Mások is aggódnak az MI társadalomformáló hatása miatt. Az ismert szerzői jogász, Gyertyánfy attól tart, az MI által prezentált „tudás” a közemberek tömegei

„Az MI-t nem az emberi intelligencia mesterséges formájának, hanem annak termékének kell tekinteni, hiszen a gép egyáltalán nem rendelkezik intelligenciával.”

száma téte fölölegessé a munkához szükséges tanuló, gondolkodást, íráskészséget, ez pedig a magfúzió gyakorlati kivitelezéséhez hasonlóan pusztító társadalmi hatással járhat. Minde mellett az MI már most is veszélyes hatással van a szerzői alkotómunkára és az előadóművészi tevékenységre. A „mesterséges intelligencia” kifejezést Gyertyánfy sem tartja megfelelőnek: szerinte az intelligencia ugyanis az emberre jellemző tulajdonság, amely magában foglalja az örökölt tehetséget, az érzelmeket, a felelősségérzetet, az együttérzést, az intuíciót és az alkotóképességet – mindezek pedig a legfejlettebb MI-programokból is hiányoznak (Gyertyánfy, 2024).

4. A generatív mesterséges intelligencia letarolja a világot?

Az OpenAI – a küldetésnyilatkozata szerint az egész emberiség javát szolgáló kutatási-fejlesztési szervezet² (OpenAI, 2025) – mintegy 2,5 éve, 2022. november 30-án indította el a ChatGPT nevű generatív MI szolgáltatását, melynek az ingyenes változata soha nem látott gyorsasággal került a világ legtöbbet használt online alkalmazásai közé. 2025 márciusában a ChatGPT már a Google, a YouTube és a Facebook vezette rangsor 8. helyén állt (Howart, 2025) – és ebben a statisztikai adatban még nem szerepel a bevezetőben jelzett „ghiblisítés-mánia” hatása, amikor a néhány nap alatt szinte megduplázódott felhasználói szám megközelítette az 1 milliárdot.

2. ábra: A „ghiblisített” Sam Altman és a ChatGPT 1 milliárd felhasználója (Riley, 2025)

Az alábbiakban csak két jól ismert párbeszédes MI platformot, az OpenAI fejlesztette ChatGPT-t és a Google Gemini-t említem – részben a fő témára való koncentrálás, részben terjedelmi okokból. Sokak véleménye szerint felhasználói szinten a két rendszer között nincs számottevő különbség; a mi szempontunkból pedig fontos, hogy mindkét szolgáltatás jó színvonalon kommunikál magyarul.

„... az MI által prezentált »tudás« a közemberek tömegei számára téte fölölegessé a munkához szükséges tanuló, gondolkodást, íráskészséget, ez pedig a magfúzió gyakorlati kivitelezéséhez hasonlóan pusztító társadalmi hatással járhat.”

4.1 Dióhéjban a generatív MI működéséről

Az MI a gépi tanulás, illetve az arra épülő mintázatfelismerés módszereire épül. A rendszer a tanítóadatok között paraméterkapcsolatokat hoz létre azzal a céllal, hogy a tanítás eredményét az MI új adatkészletre is képes legyen alkalmazni. Nem a tanító adatkészlet, hanem az abban definiált adatkontextusok (paraméterkapcsolatok), mintázatok válnak az MI részévé (Parti, 2024).

Hatalmas mennyiségű adathalmaz nélkül nem lehet MI-rendszert létrehozni. Az adathalmazokat általában az alábbi módszerekkel elemzik, és ezekkel tanítják az MI-t:

- Gépi tanulás (Machine Learning) – melynek során különböző statisztikai eljárásokkal összefüggéseket tárnak föl.
- Mélytanulás (Deep Learning) – a gépi tanulástól eltérően itt automatikusan történik a kategóriák megjelölése, vagyis a címkézés.
- A megerősítő tanulás (Reinforcement Learning) az emberi tanulás mintájára dinamikus, változó adatokon próbálkozik, majd a saját hibáin tanulva fokról fokra ér el jobb és jobb eredményeket.
- A természetes nyelvfeldolgozás (Natural Language Processing) logikai kísérletekkel indult, adatvezérelt megközelítéssel folytatódott, majd a szavak ábrázolásának és jelentésének mélyebb megértése felé mozdult el. A mai legkorszerűbb nagy nyelvi modellek (Large Language Model – LLM) mélytanulási architektúrákat, neurális hálózati keretrendszereket használnak a szekvenciális adatok kezelésére, például természetes nyelvi szövegek generálására, fordítására (Elemzőközpont, 2024).

4.2 A mesterséges intelligencia mint diszruptív technológia

Időnként nem árt emlékeztetni magunkat arra, hogy az MI attól ilyen „intelligens”, „okos”, mert a rendszerek tanítására az emberiség online elérhető tudásának szinte teljességét (szöveget, képet, zenét stb.) gyűjtötték össze és használják fel. A modellek kialakításához, valamint a szolgáltatásnyújtáshoz gigantikus teljesítményű számítógépek állnak rendelkezésre.

A fejlesztés további fontos eleme a nagyközönség MI-rendszerek iránti fokozott érdeklődése. A felhasználók lényegében az MI tanulási folyamatának részévé válnak azáltal, hogy kérdéseket fogalmaznak meg, illetve minősítik az MI válaszait – mondhatni, ezáltal részt vesznek az MI „továbbképzésében”. Ezt a módszert hivatalosan emberi visszajelzésen alapuló megerősítő tanulásnak (Reinforcement learning from human feedback – RLHF) nevezik.

A negyedik ipari forradalom fontos részét képező MI átalakítja a globális gazdaságot. Számos előnye dacára azonban a hátrányai is számottevőek: adatvédelmi problémák, a szellemi tulajdon-jogok megsértése, az álhírdömping terjedése és a működés hatalmas energiaigénye mellett az MI társadalomra gyakorolt hatása ellentmondásokkal terhelt.

A bevezetőben már idézett szerzők, Berlinski és társai a generatív mesterséges intelligenciát, a genAI-t egyenesen a kapitalizmus újabb, fejlettebb formájaként aposztrofálják. Mint írják, a genAI-t három ellentmondásos társadalmi képzet (social imaginaries) strukturálja és formálja. Az uralkodó nézet szerint a genAI a nyitott piacot és az innovációt szolgálja – ezzel szemben a valóság: a hatalom és az erőforrások központosítása mellett az MI-vel kapcsolatos döntésekből kizárják a nyilvánosságot. Azzal, hogy a genAI-rendszerekkel kommunikáló emberek önként adják át adataikat a nagy techcégeknek, maguk is hozzájárulnak a szabadságjogok megsértéséhez.

„Azzal, hogy a genAI-rendszerekkel kommunikáló emberek önként adják át adataikat a nagy techcégeknek, maguk is hozzájárulnak a szabadságjogok megsértéséhez.”

A cégek a betanítás, tartalomszűrés stb. során éhbérért, gyakran szerződés nélkül veszik igénybe a legrosszabb helyzetben lévő emberek munkáját, tovább mélyítve a szuperelit és az elesettek közötti mérhetetlen szakadékot. A kizsákmányolás új formáját jelenti az is, hogy a nagyvállalkozók hatalmas profithoz jutnak a felhasználók ingyenes munkája révén, hiszen a modelleket az emberek által föltett kérdések tartalma, kontextusa, valamint a visszajelzéseik alapján tudják folyamatosan javítani. A szakértők elemzése alapján a genAI által ígért korlátlan tudás is tévképzetnek bizonyul. A mélytanulási algoritmusok alapelve: a világ leírható funkcionális kapcsolatokkal, és a bemeneti adatok, illetve a kimenet között mindig található funkcionális kapcsolat. A mélytanulások modellek azonban a funkcionális kapcsolatot feketedobozként kezelik, statisztikailag nem validálják az eredményt. Mivel az MI-rendszerben a mögöttes modellek feketedobozok, nem lehet tudni, a tudás milyen forrásokon alapul és hogyan generálódott, így a válaszok érvényessége sem ellenőrizhető. Mindezek egyenes következménye, hogy a ChatGPT, a Gemini és a többi hasonló modell rendkívül hatásos eszközzé vált a világ alakulásának befolyásolására, ugyanis felerősítheti a már meglévő domináns tudásmintákat, tovább mélyítheti a kirekesztést, az egyenlőtlenséget, az igazságtalanságot (Berlinski et al., 2024).

A feketedoboz-effektus lassanként alakult ki. Az ember által tervezett MI metódikája, működése 2018 után vált többé-kevésbé megismerhetetlenné, és ezáltal egyre kevésbé érthetővé, irányíthatóvá, átláthatóvá (Parti, 2024).

A fenti rövid áttekintés alapján érthető, hogy a mesterséges intelligenciát a diszruptív, felforgató technológiák közé sorolják. A diszruptív kifejezés eredeti jelentése: az elfogadott normáktól eltérő, kártékony, bomlasztó. Újabban azonban azokat a vezetőket, cégeket, technológiákat nevezik diszruptívnak, akik/amelyek alapvetően változtatják meg a környezetüket – mint esetünkben a mesterséges intelligencia az egész világot (Girasa, 2020).

És jelenleg a mesterséges intelligencia által okozott világméretű változásoknak a legelején tartunk! A költővel, Illyés Gyulával³ szólva:

„Mert semmivel nem kell nagyobb tehetség [...] mint fölfedni ibolyántúli fénnel,
mi lesz holnap kötelező
köztünk, emberek.”

5. A szerző és a szerzői mű a történelem tükrében

A szerzői mű fogalma és a szerzőnek a szellemi alkotásához fűződő joga az idők során sokat változott. A premodern időszak nagy civilizációinak világában ismeretlen volt az alkotómunka tulajdonjogának vezéreszméje.

Az ókori görögök azt vallották, a művészet és a tudás, továbbá a tudás kinyilatkoztatásának képessége isteni ajándék, a költőt a múzsák ihletik meg. A tudásra nem úgy tekintettek, mint ami birtokolható vagy eladható lenne.

A Római Birodalomban már foglalkoztak az emberi elme alkotásaival és azok védelmével. Cicero a Kr. e. I. században több írásában utalt a ma plágiumnak nevezett jelenségre. Egy költői versenyen Vitruvius leleplezett idegen szerzők műveit a sajátjuként előadó plagizátorokat. Az ókori Rómára azonban nemcsak a plágium fogalma vezethető vissza: a szerzői jogi törvényekben a mai napig támaszkodnak a római jogászok által kidolgozott néhány fogalomra – különbséget tettek például a mű (*corpus mysticum*) és a kézzelfogható hordozó (*corpus mechanicum*) között (EUIPO, 2024a).

„A mélytanulások modellek azonban a funkcionális kapcsolatot feketedobozként kezelik, statisztikailag nem validálják az eredményt.”

Más felfogás uralkodott az ókori Kínában: a kínai tudós feladata az isteni bölcsesség és az ősi tudás hűséges prezentálása, bemutatása volt. A konfuciánus gondolkodás megvetette a kereskedelmet, így a haszon fejében való írást is. Az iszlám területeken minden tudás Istentől származott. Az Isten szavát megtestesítő *Korán* szövege senkihez sem tartozott, így sok száz éven keresztül az iszlám világban sem létezett sem a szerzőség, sem a szellemi tulajdon fogalma. A zsidó-keresztény hagyomány hasonlóképpen tekintett a tudásra: Mózes az Istentől kapott törvényt adta át. Az *Újszövetség* a tudást Isten ajándékaként szentesítette: „Ingyen kaptátok, ingyen adjátok” (*Máté evangéliuma* 10,8). A középkori teológusok ezt az elvet a kánonjog doktrínájába illesztették: „*Scientia donum Dei est, unde vendi non potest*” (a tudás Isten ajándéka, ezért nem adható el) (Hesse, 2002).

A magyar jogi gondolkodást hosszú évszázadokon át a *Tripartitum* határozta meg. Werbőczy nézetei a görög–római hagyományból táplálkozó középkori skolasztikus természetjogi eszmerendszerből eredeztethetők, ő az emberre mint „eszés természettel bíró lényre” tekintett, aki „tulajdonságánál fogva részes az istenieken” (Szabadfalvi, 2019).

5.1 A szellemitulajdon-védelem kialakulása, szabályozása

Hosszú út vezetett odáig, amíg a társadalom elfogadta a szellemi teljesítmények jogi védelmét. Alapvetően két nézet határozta meg a szellemitulajdon-védelem fejlődését: a természetjogi nézet a teremtettséget hangsúlyozta, az utilitarista nézet viszont a közjót és a tudás terjesztését helyezte előtérbe. Ez a kétféle szemlélet többé-kevésbé mind a mai napig érvényesül a jogi szabályozásban (Hesse, 2002).

Daniel Defoe 1710-ben írta le a következő mondatot: „A könyv a szerző tulajdona, saját invenciójának gyermeke, elméjének szüleménye” (idézi Hesse, 2002). Defoe nem egyedül képviselte azt az akkor újszerű nézőpontot, amely a szerzők jogainak elismeréséhez és a jogok törvényes védelméhez vezetett el. A szerzői jogi törvények ősként tekintett, a szerzőknek kizárólagos jogot adó Statute of Anne-t Defoe fent idézett véleményével azonos évben, 1710-ben hirdették ki Angliában. A nyomtatott könyvek példányaira 14 éves jogot biztosító statútum célja a tanulás ösztönzése volt. Ezt követően a világ egyre több országában alkották meg a szerzői művek védelmét szolgáló jogszabályokat.

Az Egyesült Államok alkotmányának egyik célja a tudományok és a hasznos művészetek fejlődésének előmozdítása. Az 1790-es szerzői jogi törvényben ez a cél olyképpen fogalmazódott meg, hogy a szerzőt elismerték, jogait azonban a közjó érvényesülése korlátozta. Franciaországban 1793-ban fogadták el azt a törvényt, amely a szerzők korlátozott tulajdonjogát rögzítette, egyensúlyt teremtve a szerzők díjazása és a közérdek védelme között. A francia példát követő első német szerzői jogi törvény 1870-ben született meg (Hesse, 2002).

Magyarországon 1884 tavaszán terjesztették a törvényhozás elé az „írói és művészi jogról szóló” törvényjavaslatot, amelynek szövegét Apáthy István öntötte végső formába. A törvényjavaslat legfőbb indoka: „A szellemi műnek jogvédelem alá helyezése, a mű alkotójának személyiségére, egyedi munkálkodására és arra vezethető vissza, hogy a szellemi mű alkotója megkövetelheti, hogy alkotása a törvényhozás védelmében részesüljön.” (Az igazságügyi bizottság 494. sz. alatti jelentése..., 1884).

Az irodalmárok és a művészek szerzői jogait előbb ismerték el, mint a feltalálók invencióit. Maga az „intellectual property” (szellemi tulajdon) kifejezés is

„Hosszú út
vezetett odáig,
amíg a társadalom
elfogadta
a szellemi
teljesítmények
jogi védelmét.”

csak 1845-ben hangzott el először. Michiganben Charles L. Woodbury bíró egy szabadalmi perben azzal érvelt, hogy az embernek az elméje működése révén létrejött produktumok ugyanúgy a saját tulajdonát képezik, és az ő érdekeit szolgálják, mint búzájának a megművelése vagy birkanyájainak az őrzése (Wiputhanupong, 2015). A társadalom a XIX. század derekán már elfogadta ezt a véleményt, hiszen egyre szélesebb körben vált ismertté, hogy a szerzői műveket megilleti a jogi védelem. A társadalmi konszenzust elősegítette, hogy a védelem csak korlátozott ideig él, hiszen ezáltal jöhet létre az egyensúly a közjó, illetve a szellemi tulajdon jogosultjainak érdekei között.

Mára általánosan elfogadottá vált a következő vezérelv: a szerzői jog a tudományok és művészetek fejlődése érdekében biztosít meghatározott időtartamra kizárólagos jogot a szerzőknek a kreatív munkájuk igazságos ellentételezése-ként, melynek végső soron a fő célja a közjó szolgálata (Pogácsás, 2017, p. 102).

6. A szerzői jogi védelem kitüntetett szereplője, a kreatív, alkotó ember

A szerzői jogi szabályok gyakorlati alkalmazása során mindmostanáig nem kellett különösebben azzal foglalkozni, kit illet meg és ki gyakorolhatja a szerzői jogokat – magától értetődött, hogy a szerzői jogok kedvezményezettje a művet létrehozó ember. Az a korábban egyértelmű álláspont, miszerint szerző csakis emberi lény lehet, a mesterséges intelligencia által vagy annak közreműködésével létrehozott produktumok esetén, ha nem is kérdőjeleződik meg, de már magyarázatra szorul.

A témához tartozó szakirodalom áttekintése során számos olyan közleményre találok, amelyek szerzői hasonló kérdéseket tettek föl, mint amelyekre jómagam is keresem a választ. Változott/változik-e a szerzőség mibenléte? Ki a szerzője egy MI-outputnak? – ehhez hasonló témájú tanulmányok sorjáznak egymás után, de talán a legszemélyesebb és a legtöbbet sejtető ez a cím: *„I'm sorry AI, I'm afraid you can't be an author (for now)”* (Vehar, Gils, 2020).

A szerzői művek létrehozása során a ma általánosnak mondható felfogás az egyéni kreativitást, intuíciót, tehetséget, az eredeti gondolkodásmódot tartja a legfontosabbnak, amely tulajdonságok csak az emberre jellemzők – tehát a szerzői jog a természetes személyt illeti meg. Ha azonban belemélyedünk a hatályos magyar szerzői jogi törvény (1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról, a továbbiakban: Szjt.) szövegébe, ott az is szerepel, hogy bizonyos esetekben a szerzői jog nemcsak a természetes, de a jogi személyt is megilleti (Szjt. 1. § (8)).

Az európai (más néven: kontinentális) szerzői jog két részre, a személyhez fűződő (morális), illetve a vagyoni jogokra oszlik. A személyhez fűződő jogok (a névhasználat, a mű nyilvánosságra hozatala, a mű egységének védelme) csak a természetes személyhez kötődnek, aki ezeket nem ruházhatja át, és nem is mondhat le róluk.

Az Szjt. azonban olyan jogi személyeket is megnevez, amelyek „teljesítményei az e törvényben meghatározott védelemben részesülnek” – ebbe a körbe tartoznak „a hangfelvétel-előállítók, a rádió- és televízió-szervezetek, a filmelőállítók, a sajtókiadványok kiadói és az adatbázis-előállítók” (Szjt. 1. § (8)).

Miután a szerzőiség – és ezáltal a szerzői jogra való jogosultság – megállapítása a jelen tanulmány egyik kulcskérdése, néhány mondat erejéig kitérek arra, a polgári jogban mit jelent a *jogalany*, a *személy*, továbbá a *jogképesség* fogalma.

A *jogalany* kifejezés a jogviszonyok, vagyis a jogilag szabályozott társadalmi viszonyok résztvevőjét jelöli. Társadalmi viszonyok azonban nemcsak természetes személyek, vagyis az emberek, de az általuk alapított ún. jogi személyek, például

„A szerzői művek létrehozása során a ma általánosnak mondható felfogás az egyéni kreativitást, intuíciót, tehetséget, az eredeti gondolkodásmódot tartja a legfontosabbnak, amely tulajdonságok csak az emberre jellemzők ...”

szervezetek, közösségek, csoportok között is létrejönnek. A polgári jogban tehát a *személy* egy gyűjtőfogalom, amely alá egyrészt a *természetes*, másrészt a *jogi személyek* tartoznak (Lenkovics, Székely, 2001).

„A jogképesség az embernek, az államnak és a jogi személynek az a képessége, hogy polgári jogviszony, azaz polgári jogok és kötelezettségek alanya lehessen.” A jogképes természetes és jogi személynek jogai és kötelezettségei lehetnek (Közzsolgálati online lexikon, 2025).

6.1 A szerzőiség az antropocentrikus szerzői jogi szabályozásban

A szerzői jogi védelem szempontjából kulcsfontosságú a szerzőiségnek, vagyis annak a definiálása, ki tekinthető egy mű szerzőjének. Érdekes módon sem a nemzetközi egyezmények, sem az USA, sem Magyarország, sem sok más ország szerzői jogi törvénye nem határozza meg konkrétan a szerző fogalmát, annak ellenére, hogy a művek jogi védelme szempontjából a szerzőiség megállapítása döntő jelentőséggel bír.

Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló 1886. évi Berni Uniós Egyezmény (BUE) nem mondja ki, hogy a szerző csak ember lehet, azonban ez egyenesen következik a kontextusból. A BUE kiköti, hogy a szerzőnek állampolgársággal és lakóhellyel kell rendelkeznie, márpedig e feltételeknek csak az ember felel meg. Ugyancsak a szerző emberi mivoltára utal a 7. cikk (1) bekezdése: a „védelem időtartama a szerző életére és halála után ötven évre terjed” (1975. évi 4. törvényerejű rendelet az irodalmi és a művészeti művek védelméről).

Az Szjt.-ben a szerzői jogi védelem tárgya a szerzői mű. Az Szjt. 1. § (1) bekezdése így rendelkezik: „Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.” A 4. § (1) bekezdése értelmében: „A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).” A törvény szövegében csak bizonyos esetekben találjuk meg feltételként a BUE által kritériumként előírt állampolgárságot – például, ha külföldön kiadott műről van szó (2. §), továbbá a követő jog esetében (70. §), illetve az adatbázisok előállítóinak védelmét tárgyaló 84/A. §-ban.

A szerzői mű minősítése szempontjából alapvető fontosságú az Szjt. 1. § (3) bekezdése: „A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg”. „A védelemképesség egyik feltétele a szellemi teljesítmény egyéni jellege”, amely azon múlik, a szerző eltér-e a kézenfekvő, közhelyszerű megoldásoktól. Fontos továbbá a szubjektív eredetiség követelménye, amely az adott művet „objektíve azonosíthatóan” elkülöníti más alkotásoktól (Gyertyánfy, 2024). A mű eredetisége általános követelmény úgy az angolszász, mint a kontinentális, a kínai és más szabályozásban.

Az Egyesült Államok Szerzői Jogi Hivatala (United States Copyright Office, továbbiakban: USCO) által a szerzői jogi védelem feltételeiről kiadott szabályzat (Compendium) egyértelműen deklarálja: a szerzői jogi törvény csak a szellemi képességek kreatív erejéből származó intellektuális munka gyümölcseit védi. Mivel a szerzői jog a szerző eredeti szellemi koncepcióira korlátozódik, a hivatal megtagadja a bejegyzést, ha megállapítja, hogy a művet nem emberi lény hozta létre. A szerzői jogi törvény az eredeti szerzői művekre vonatkozik. A hivatal leszögezi: egy alkotás *szerzői műként* való minősítésének előfeltétele, hogy a művet emberi lény hozza létre (Compendium of U. S., 2021).

A humán értékeket tükröző és védő jogrendszer, így a szerzői jogok is, „az alkotó emberi elmét és annak egyedi termékeit védik”, „az emberi jellemzők megragadá-

„Mivel a szerzői jog a szerző eredeti szellemi koncepcióira korlátozódik, a hivatal megtagadja a bejegyzést, ha megállapítja, hogy a művet nem emberi lény hozta létre.”

sára alkalmasak, akár az MI bemeneteit, akár annak kimeneteit vizsgáljuk”. A „humán alkotási folyamat és annak eredménye (valóság), valamint a gépi folyamat és annak kimenete (valóságmodellje) közé nem tehetünk egyenlőségjelet” (Parti, 2024).

7. Kivételek és korlátozások a szerzői jogban

A szerzői jogi védelem érvényesülését a közjó érdekében bizonyos feltételek korlátozzák, úgy a kontinentális, mint az angolszász jogban. A nemzetközi egyezményekre épülő szerzői jogi rendszer szabályozza a szerző monopoljogának érvényesítésére vonatkozó kivételeket és korlátozásokat, mint például a védelmi idő tartamát, illetve a törvény által kijelölt kedvezményezett kör számára biztosított felhasználási eseteket.

A magyar szerzői jogi törvény szerint a szerzői jog „egyensúlyt teremt és tart fenn a szerzők és más jogosultak, valamint a felhasználók és a széles közönség érdekei között, tekintettel az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás és a szabad információhoz jutás igényeire” (Sztj. I. Fejezet, Bevezető rendelkezések).

Fentebb már említettem, hogy a szerzői jogi védelem egyrészt személyhez fűződő, másrészt vagyoni jogokat biztosít a szerző számára. A vagyoni, más néven engedélyezési jellegű jogokat azonban a közérdek, illetve a tanulási, tájékozódási, művészeti szabadság – mint emberi alapjog – korlátozza, miáltal a szerző kénytelen tűrni bizonyos felhasználási módokat. A védelmi idő (amelynek nincsenek kedvezményezettjei, mindenkire egyformán vonatkozik) lejárta után a szerzői mű közkinccsé válik.

Fontos hangsúlyozni, hogy a közjó érdekeit szolgáló korlátozások csakis a szerző vagyoni jogaira terjednek ki, a személyhez fűződő jogait (a név feltüntetése, a mű nyilvánosságra hozatala, a mű egységének védelme) nem érintik.

7.1 A szabad felhasználás esetei és az ún. háromlépcsős teszt a kontinentális szerzői jogban

A magyar jogi szaknyelv *szabad felhasználásnak* nevezi a szerzői jog azon korlátait, amelyek a jogszabályban meghatározott felhasználási módokhoz és esetenként bizonyos felhasználói csoportokhoz kapcsolódó kivételeket jelentik. Számos idegen nyelven *kivételeknek* és *korlátozásoknak* nevezik ezeket a megszorításokat.

A fent említett Berni Unió Egyezményben a kivételek és korlátozások szabályainak meghatározására dolgozták ki a kontinentális szerzői jog egyik pillérét, az ún. háromlépcsős tesztet. A teszt meghatározza azokat a feltételeket, amelyeknek eleget téve a szerző engedélye és díjfizetés nélkül lehet a szerzői művet felhasználni (Munkácsi, 2024).

A háromlépcsős teszt kritériumai:

- a felhasználás (pl. többszörözés) nem lehet sérelmes a mű rendes felhasználására;
- indokolatlanul nem károsíthatja a szerző jogos érdekeit, továbbá
- összhangban kell lennie a polgári jogból ismert tisztességes joggyakorlás követelményével (Végső előterjesztői indokolás... 2021). Az Sztj. a harmadik feltételt a következőkkel egészíti ki: a felhasználás „nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra” (Sztj. 33. § (2)).

Fontos, hogy a három feltételnek egyszerre kell érvényesülnie ahhoz, hogy egy védelem alatt álló szerzői mű felhasználása a törvény által meghatározott szabad felhasználás esetkörébe tartozhasson.

„A nemzetközi egyezményekre épülő szerzői jogi rendszer szabályozza a szerző monopoljogának érvényesítésére vonatkozó kivételeket és korlátozásokat ...”

Az Szjt. IV. fejezete szól a szabad felhasználásról és a szerzői jog más korlátairól: „A szabad felhasználás körében a felhasználás díjtalan, és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges. Csak a nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon e törvény rendelkezéseinek megfelelően” (Szjt. 33. § (1)).

7.2 A fair use doktrína

Az Amerikai Egyesült Államokban érvényes szerzői jogi szabályozás alapelvei több szempontból eltérnek a kontinentális elvektől. Egy hosszú évszázadon át úgy tűnt, az amerikai szabályozás, benne a *fair use* doktrínával, nem egyeztethető össze a Berni Unió Egyezmény szabályaival. 1989-ben azonban az USA is a BUE tagja lett. Az amerikai szabályozás „a kivételek és korlátozások tekintetében első sorban egy általános feltételrendszert biztosít, amelynek teljesülését a bíróságok vizsgálják az egyes felhasználásokkal kapcsolatban” (Grad-Gyenge, 2023).

Az USA szerzői jogi törvénye az alábbi négy feltétel teljesülését vizsgálja a *fair use* (méltányos használat) körében:

- A használat célja és jellege tekintetében a törvényszöveg kiemeli a nonprofit oktatási tevékenységet. Mezei rámutat, hogy ez esetben nem a felhasználó személye, hanem a használat módja a döntő: „a profitorientált cégek is tanúsíthatnak olyan magatartást, amelynek hátterében nem a haszonszerzés célja lebeg” (Mezei, 2008).
- A törvény második eleme a szerzői jogilag védett mű értéke, amely az alkotó által a mű létrehozására fordított kreatív energia függvénye. Valamennyi olyan eredeti alkotás számíthat védelemre, amely legalább minimális eszmei, művészeti értékkel bír.
- A felhasznált rész mértéke és lényegessége: a bírák e tényezőt annak tükrében vizsgálják, a forrásmű felhasználásának aránya – például egy idézet esetén – indokolt volt-e.
- A legtöbb vitát nem véletlenül a negyedik törvényi elem, nevezetesen „a felhasználás hatása a mű potenciális piacára vagy értékére” váltja ki. Ebben az esetben a hangsúly arra tevődik, hogy a felhasználás következtében esetleg csökkenhet a jogosult eredeti művének piaci értéke – az értékcsökkenésnek azonban nem kell ténylegesen bekövetkeznie (Mezei, 2008).

Azt már csak én teszem hozzá, hogy a használat módjának értelmezése különös jelentőséggel bír, ugyanis az MI-fejlesztő techcégek erre hivatkozva tekintik a fair use körébe tartozó tevékenységnek az MI-szolgáltatások kialakításához szükséges adatgyűjtést és -feldolgozást.

7.3 Adat- és szövegbányászat

Úgy a háromlépcsős, mint a fair use tesztnek való megfelelés alapvető jelentőségű az MI-rendszerek fejlesztése és szolgáltatása terén.

A részletek mellőzésével fontos megemlíteni, hogy az MI-rendszerek „tudását” képező háttéradatbázisok anyagát főleg adat- és szövegbányászati eljárásokkal gyűjtik össze. Bizonyos feltételek megléte esetén az USA és az Európai Unió tagállamai a szerzői jog korlátai között kezelik az adat- és szövegbányászati célú felhasználást (például a többszörözést).

Az EU a 2021-ben a tagállami jogrendszerbe implementálandó Copyright in the Digital Single Market Directive (a továbbiakban: CDSM) irányelvben rendelkezett arról, hogy az európai uniós szerzői jogi szabályozásba a szabad felhasználás

„Bizonyos feltételek megléte esetén az USA és az Európai Unió tagállamai a szerzői jog korlátai között kezelik az adat- és szövegbányászati célú felhasználást (például a többszörözést).”

nálási esetek közé kerüljön be a szöveg- és adatbányászat. Az irányelv megfogalmazása szerint a szöveg- és adatbányászat „bármely olyan automatizált analitikai módszer, amely digitális formában lévő szövegeket és adatokat elemez információk, többek között, de nem kizárólag mintázatok, tendenciák és összefüggések feltárása céljából” (Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve, 2.).

Az uniós tagállamok – köztük Magyarország – a CDSM irányelv előírásainak megfelelően módosították a nemzeti szerzői jogi törvényeket, így az Szjt. szabad felhasználási esetköre is kibővült a törvényi feltételeknek eleget tevő szöveg- és adatbányászattal.

Az irányelv által lehetővé tett új szabad felhasználás ellen a szerzői vagy kapcsolódó jogi jogosultaknak lehetőségük van a tiltakozásra: a műveiket kiléptethetik a szabad felhasználás keretei közül. A nemzetközi szakirodalomban *opt-out* néven említett jogfenntartás közlésének géppel olvasható formában kell megtörténnie. Géppel olvasható formában a forrásoldalon vagy a robots.txt fájlban, vagy a szerveren egy protokoll elhelyezésével, vagy a HTML-tartalomban elhelyezett válaszban lehet közölni a jogfenntartó nyilatkozatot (Mezei, 2024).

Ha megfelel a fair use doktrína feltételeinek, vagyis nonprofit oktatási vagy kutatási célú felhasználás esetén az angolszász jog is lehetővé teszi a szöveg- és adatbányászatot (Text and Data Mining, TDM).

8. Egy (látszólagos) kitérő: a fényképek szerzői jogi megítélése

A XIX. században nagy viták zajlottak a fényképek szerzői jogi védelme körül, amelyek azt bizonyították, a társadalom nehezen találta meg a fényképezés helyét a művészetben, illetve a szerzői jog keretei között, holott a fotózás rövid idő alatt óriási népszerűsége tette szert.

A Magyar Tudományos Akadémián az első dagerrotípiákat 1840-ben mutatták be. Négy évtizeddel később, az 1884. évi XVI. törvény már külön fejezetet szentelt a fényképeknek: „A jelen törvény által biztosított védelem, a fényképeszeti mű szerzőjét vagy annak jogutódát öt évig illeti” (1884. évi XVI. törvénycikk a szerzői jogról. 70. §).

Ugyanabban az évben, amikor a magyar országgyűlés lényegi vita nélkül elfogadta a fényképek szerzői jogi védelmére is kiterjedő szerzői jogi törvényt, nemzetközi szinten mérőöldkönek számító bírósági ügy végére került pont az USA-ban.

A szerzői jogainak megsértése miatti pert Napoleon Sarony fényképész indította a Burrow-Giles Lithographic Co. ellen. A per tárgya a Sarony által Oscar Wilde-ról készített portré szerzői jogi védelme volt. Az ügy az amerikai Legfelsőbb Bíróság elé került, amely ítéletében a következőket jelentette ki: az, hogy egy fénykép egyszerű mechanikai reprodukció vagy eredeti műalkotás-e, az eredetiség, a szellemi produktum, valamint annak bizonyítása alapján határozható meg, mely gondolatok, elképzelések vezették a szerzőt a mű megalkotása során. Amennyiben vita tárgyává válik a szerzői jog, fontos e tények megállapítása.

A bíróság szerint Sarony a fénykép beállításával: Oscar Wilde ruházatának kiválasztásával, a háttér elrendezésével, a fények irányításával tudatosan alakította ki a portré sajátosságait (Justia U. S. Supreme Court, 1884). A Sarony szerzői jogait elismerő döntés nagyban hozzájárult a fényképezés műfajának művészi respektusához és a fotósok jogainak elismeréséhez.

A kontinentális szerzői jogi rezsimhez tartozó országokban szintén folytak viták a fényképek szerzői jogi védelméről. A fényképezőgépet sokan a valóság passzív rögzítésére szolgáló, szimpla technikai eszköznek tartották, a fotóst pe-

„... az, hogy egy fénykép egyszerű mechanikai reprodukció vagy eredeti műalkotás-e, az eredetiség, a szellemi produktum, valamint annak bizonyítása alapján határozható meg, mely gondolatok, elképzelések vezették a szerzőt a mű megalkotása során.

Amennyiben vita tárgyává válik a szerzői jog, fontos e tények megállapítása.”

dig csak a mechanikus eszköz kezelőjének, nem pedig a fénykép alkotójának. A legtöbben úgy vélték, a fényképezés mechanikus folyamat, amelynek nagyobb hányadát „végzi” a gép, mintsem az ember. A helyzet azonban fokról fokra változott a fotósok javára, miután egyre több olyan kép született, amelyen egyértelműen megnyilvánult a fényképész kreativitása, művészi látásmódja.

A XXI. században hasonló vitákra adhatnának okot a kifinomult szoftverekkel felvértezett okostelefonokkal, illetve digitális fényképezőgépekkel készült fotók, amelyek speciális szoftverekkel utólag nagymértékben módosíthatók. Egy mai felső kategóriás kamerával készült és szoftveres utómunkával feldolgozott fénykép technikai minőségének nagy hányada az eszköz, illetve a képfeldolgozó szoftverek fejlesztőinek tudását, munkáját tükrözi, mégsem merül föl, hogy az elkészült fénykép nem a fotós szerzői műve lenne.

Nem véletlenül időztünk ennyit a fotózásnál: a szerzői jogi kérdések szempontjából figyelemre méltó a fényképezés korai korszaka és a mesterséges intelligencia jelenlegi helyzete közötti párhuzam.

9. Mesterséges intelligencia – mesterséges kreativitás

Az ember régóta használ technikai eszközöket kreatív alkotásai létrehozásához – az újdonság abban rejlik, hogy az MI-technológia nemcsak a felhasználó utasítására, de „magától” is képes bizonyos kreativitásra.

Három ismert példa a technológia képességeinek érzékeltetésére: az MI kellő input és prompt alapján befejezte Beethoven X., illetve Schubert VIII. szimfóniáját, továbbá elkészítette a Next Rembrandt címen ismert „önarcképet”, amely a megtévesztésig hasonlít az eredeti Rembrandt-festményekre. E három lélegzetelállító teljesítményben jelentős szerepet játszott az MI-fejlesztőknek és az utasításokat megfogalmazó promptmérnököknek a tudása. A 3. ábrán látható képet azonban a ChatGPT teljesen autonóm módon, prompt megadása nélkül készítette el.⁴ A felhasználói utasítás mindössze annyi volt, hogy készítsen egy képet – úgy vélem, az eredmény önmagáért beszél.

„... az MI kellő input és prompt alapján befejezte Beethoven X., illetve Schubert VIII. szimfóniáját, továbbá elkészítette a Next Rembrandt címen ismert »önarcképet« ...”

3. ábra: ChatGPT: Kép – cím és prompt nélkül

Mindez fontos jogi kérdéseket vet fel: létezik szerzői jogi és/vagy más kapcsolódó jogi védelem az MI által autonóm módon generált tartalomra, és ha igen, ki a szerzői jogok jogosultja?

9.1 A stílusgeneráló MI

A legnagyobb MI-rendszerek egyik legintenzívebben fejlődő és talán a leglátványosabb fejlesztési területe a neurális stílustranszfer, amely – ahogy a bevezetőben említettem – 2025 tavaszán sok százmillió képen mutatta be, mire képes ez a technológia.

Az ingyenesen elérhető text-to-image alkalmazások egy kép témájának meghatározása mellett a kép stílusára vonatkozó utasítások megadására is módot adnak – akár egy konkrét alkotó, akár egy korszak vagy netán egy hangulat megnevezésével – ugyanez a módszer a zenére vagy a szépirodalomra szintén alkalmazható.⁵ A 4. ábrán pedig egy, a XIX. század látványvilágát felidéző fotorealisztikus kép látható, amelyet az MI *Az arany ember* kiválasztott szövegrészlete alapján készített.

4. ábra: Timéa a hajón – egy kép a Jók.ai Labor oldalról (Jók.ai GPT, 2024)

Önmagában a stílus – miután nem egy műtípus – nem áll szerzői jogi oltalom alatt. A stílus védelmét elméletileg az Szjt. 1. § (3) bekezdéshez lehetne kötni: „A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg”. Márpedig az „egyéni, eredeti jelleg” a stílusban ölt testet – és itt utalok a Ghibli Studio bevezetőben említett stílusára, amely összetéveszthetetlenül kötődik a Hayao Miyazaki által vezetett műhelyhez.

A szerzői stílus szerzői jogi védelméről és annak hiányáról szóló tanulmányában Grad-Gyenge alaposan körüljárja ezt a meglehetősen bonyolult kérdést. Röviden összefoglalva: az utánozott stílus felhasználásának célján, körülményein múlik, minek minősül a cselekmény: „stíluslopásnak”, személyiség elleni támadásnak, más visszaélésnek? Vagy éppen ellenkezőleg: a szerzői jog alapján a szabad felhasználás körébe eső paródiának, pastiche-nak?

„Az ingyenesen elérhető text-to-image alkalmazások egy kép témájának meghatározása mellett a kép stílusára vonatkozó utasítások megadására is módot adnak – akár egy konkrét alkotó, akár egy korszak vagy netán egy hangulat megnevezésével ...”

Grad-Gyenge megállapítása szerint az MI egyre erősebb a stílusutánczásban, és ez jelentős zavart okoz a kulturális termékek piacán. A stílusutánczás komoly veszélyt jelent az eredeti alkotók jogaira, különösen, ha az utánzat az ő nevük alatt vagy az ő eredeti műveikkel versenyezve jelenik meg.

A művészi stílust érintő jogsértés esetén a jogosultak jelenleg kevésbé a szerzői jogi, inkább a polgári jogi eszközökre számíthatnak. A jogosultak helyzetét javíthatja az általános személyiségvédelem megfelelő értelmezése, mivel annak a szerző személyes alkotói stílusát is védenie kell. A szerzői jogi oltalom hatályának kiterjesztése a szerzői stílus egyes elemeire erősíthetné a jogosultak védelmét – amennyiben túlmutatna a jelenleg védett elemeken és kiterjedne az alkotó több művén átívelő művészi megoldásainak oltalmára (Grad-Gyenge, 2024).

9.2 Az EU mesterséges intelligencia törvénye

Nagy várakozás előzte meg az Európai Unió mesterséges intelligencia törvényét, a világon az MI-technológiára vonatkozó első, átfogó jellegű szabályozást. Az AI Act fő célja az Alapjogi Chartában meghatározott alapvető jogok megerősítése volt. A hosszú időn át készülő törvény szövegében még egyáltalán nem érvényesült az MI-nek a kulturális termékek piacára gyakorolt robbanásszerű, felforgató hatása. Ennek következményeként az AI Act nem váltja ki, csak némileg kiegészíti az EU szerzői jogi szabályait. Az ígéretek szerint 2025. május 2-áig tervezték „a szerzői jogi relevanciával is bíró gyakorlati kódex” kidolgozását (Békés, Grad-Gyenge, Horváth, 2024). Az Európai Bizottság MI-hivatalának vezetője azonban közölte, hogy a május 2-ai határidőt az amerikai kormány erős lobbitevékenysége miatt nem tudták betartani, de ígérete szerint 2025 nyarán kiadják az ígért kódexet (Gkritsi, Haeck, 2025).⁶

Az EU 2019-es CDSM-irányelve nem foglalkozott a szerzői joggal védett anyagoknak a genAI képzése során történő felhasználásával. Erre a fontos kérdésre a 2024-es AI Act sem tér ki érdemben – annak ellenére sem, hogy a törvényhozók tisztában voltak a téma jelentőségével. Az AI Act elsősorban a termékbiztonsággal foglalkozik, és az AI kockázataival kapcsolatos szabályozási kereteket jelöli ki (Dornis, Stober, 2025).

Dornis és Stober azt állítja, a generatív MI-modellek tanítása jelentősen eltér a hagyományos szöveg- és adatbányászattól, mivel a modellek képesek „megjegyezni” és reprodukálni a szerzői joggal védett tartalmakat. Ezért úgy vélik, sem a CDSM-irányelvben meghatározott szabad felhasználás, sem az amerikai *fair use* doktrína nem vonatkoztatható automatikusan a genAI betanításának folyamatára (Dornis, Stober, 2025).

10. Szerzői jogi problémák a generatív MI körül

Jól érzékelhető, hogy a szerzők, az MI-fejlesztők és a felhasználók érdekei egymással ellentétesek, ezért igen hasznos lenne az alábbi kérdéskörökben mielőbb adekvát – és lehetőleg konszenzusos – szabályozást kidolgozni:

- input oldal: a tanítóadatok jogszerű felhasználása,
- output oldal: a generált tartalom szerzősége, szerzői jogi státusza,
- a stílusutánczás,
- a deepfake,
- a plágium és a felelősség.

Az input/bemeneti oldalon vita tárgyát képezi, szerzői jogi jogsértés következik-e be, amikor az MI feltanításához engedély nélkül gyűjtenek össze (főleg szö-

„A művészi stílust érintő jogsértés esetén a jogosultak jelenleg kevésbé a szerzői jogi, inkább a polgári jogi eszközökre számíthatnak.”

veg- és adatbányászati módszerekkel), majd használnak föl szerzői joggal védett műveket. A szerzők jogdíjat, kártérítést követelnek szellemi produktumaik újfajta felhasználásáért, az MI-cégek viszont az algoritmusaik betanításához szükséges forrásanyagok (akár szerzői jogi védelem alatt álló művek) felhasználását továbbra is térítés nélkül kívánják folytatni.

A generatív MI-modellek fejlesztői a tanítóadatok gyűjtése során a közérdekre, az oktatási, kutatási célú felhasználásra hivatkoznak, amely úgy a fair use doktrínában, mint a kontinentális jogban a kivételek közé tartozik, illetve tartozhat.

Az output, azaz a kimeneti oldalon meghatározó jelentőségű kérdés a szerzőség, vagyis az, hogy kit illet meg az MI által generált output szerzői joga. Az antropocentrikus felfogás szerint az MI-output nem lehet szerzői jogi védelem tárgya, mivel a szerzője nem emberi lény. Kivételt képezhet, ha a promptot megfogalmazó ember kellő intellektuális erőfeszítést tett az MI-output tartalmának kialakítása érdekében.⁷

A mai gyakorlat alapján az emberi tényező szerepének kellő mértékét – vagyis azt, hogy a generatív MI-output szerzői műnek minősül-e, ezáltal megfelel-e a szerzői jog szerinti védhetőségi követelményeknek – a bíróságok hivatottak megállapítani. Amíg jogerős ítélet nem mondja ki, hogy az MI által generált tartalom létrehozása során elegendő mértékű volt az emberi tényező – és így szerzői mű jött létre –, addig az MI-output szerzői jogi státusza: bárki által jogszerűen felhasználható közkinccs.

További gondot jelent a stílusutánpótlás, amelynek problémáiról a 9.1 A stílusgeneráló MI alfejezet szól.

„... a deepfake-ek, azaz a cselekvést végző vagy beszélő személyeket ábrázoló szintetikus tartalom széles körű elterjedése és hatalmas mértékű gyarapodása komoly aggodalomra ad okot.”

10.1 A deepfake-ek által okozott károk

A mindenütt jelen lévő genAI korában a deepfake-ek, azaz a cselekvést végző vagy beszélő személyeket ábrázoló szintetikus tartalom széles körű elterjedése és hatalmas mértékű gyarapodása komoly aggodalomra ad okot. 2022 és 2023 között több mint tízszeresére nőttek a szintetikus tartalommal⁸ kapcsolatos, komoly károkat okozó csalások. Az érdekelt felek világszerte hozzáláttak olyan mechanizmusok kidolgozásához, amelyek lehetővé teszik a szintetikus tartalom felhasználói számára, hogy megkülönböztessék a valóságot a nem valóditól, illetve hatékony jogorvoslatot biztosítanak a deepfake-ek által okozott károk kompenzálására. A szakpolitikának hatékonyan kell fellépnie a szintetikus tartalmak visszaélészerű felhasználásával szemben, mert ez a negatív jelenség megváltoztathatja a valóságérzékelést, alááshatja a bizalmat és káros hatást gyakorolhat a társadalomra (Squicciarini, Valdez, Sarmiento, 2024).

A deepfake módszer alkalmazása szerzői jogi jogsértésnek minősül, ha például egy ismert előadó stílusában az MI-vel engedély és díjfizetés nélkül generálnak új produkciót. A szerzői jogi jogsértésen túl ilyen esetben fölmerülhet a polgári jog körébe tartozó „megtévesztés” vagy „jogtalan haszonszerzés” ténye is, de ha felhasználták az előadó arcását, akkor a személyesadat-védelmi jog-sértés szintén fölvetődhet (Antiqua et Nova, 2025).

10.1.1 Az ELVIS törvény

Tennessee államban rendkívül figyelemre méltó törvényt fogadtak el 2024. március 21-én az MI-vel megvalósított deepfake-ek és a hangklónozás ellen. Az ELVIS⁹ (Ensuring Likeness Voice and Image Security) törvény a művészek hangjának, nevének, képmásának és más hasonló vonásának védelmét kívánja biztosítani

a MI-vel készíthető deepfake használatával elkövetett visszaélésekkel szemben. A maga nemében világelső törvény kimondja, hogy minden személy jogos tulajdona a neve, a képmása, a külső megjelenése és a hangja, amelyek fölött kizárólagos joggal rendelkezik – különösen így van ez az előadóművészek esetén, akik a törvény értelmében védekezhetnek a felsoroltak bármilyen médiumban, bármilyen módon történő felhasználása ellen. Az elhunytak esetén a kizárólagos jogokat a kijelölt örökös gyakorolja, ő léphet föl az illegális felhasználás ellen, melyet Tennessee állam börtönbüntetéssel és/vagy pénzbírsággal sújthat (Bailey, Pinkins, Pratt, 2025).

10.1.2 Az MI-output felhasználása: etikai kérdések

A plagizálást és az MI által generált output felhasználásával kapcsolatos felelősségvállalást véleményem szerint érdemes együtt áttekinteni.

Az első vizsgálandó kérdés a tartalom-visszafejtés. Bebizonyosodott, hogy az MI-fejlesztők azon állítása, miszerint a tanuló adatbázisukban szereplő tartalmak elemeikre vannak bontva, és a fragmentumokból nem lehet visszaállítani az eredeti művek szövegét, csak részben igaz.

2023-ban nagy port kavart a The New York Times (NYT) által az OpenAI és a Microsoft ellen indított per, amelyhez bizonyítékként csatoltak olyan, a ChatGPT és a Copilot által generált outputokat, amelyek az NYT szerint gyakorlatilag megegyeznek a lapban megjelent szerzői cikkek szövegével, nagyobb szövegrészeivel. Az OpenAI azzal érvelt, hogy manipulatívák voltak azok a promptok, amelyekre válaszul az MI az eredeti szövegekhez hasonló outputokat generált. Azt az OpenAI is elismerte, hogy a legújabb modelljeihez 3,7 milliárd oldalt kitevő szöveget, több ezer milliárd szóból álló tanítóanyagot használt fel, és ebben a hatalmas korpuszban vannak szerzői joggal védett művek is.

Az NYT perbeli állítása szerint a jogosulatlan felhasználás nemcsak szerzői jogi jogsértést jelent, de veszélyezteti a minőségi újságírást és aláássa a lap üzleti modelljét. Azzal ugyanis, hogy az MI-chatbotok az NYT fizetőkapuját megkerülve lehetővé teszik a lap tartalmához az ingyenes hozzáférést, jelentős bevételkiesést is okoznak a The New York Times-nak. A per kimenetele – különösen a fair use tekintetében – jelentős hatást gyakorolhat a genAI és a szerzői jog viszonyára (Pope, 2024).

Bár nem értjük pontosan a mikéntjét, tagadhatatlan, hogy az MI-modellek tartalmaznak valamilyen belső reprezentációt a képzési adatok egyes részéről. Az inkább egy asszociatív memóriaként működő reprezentáció ugyan nem férhető közvetlenül hozzá, megfelelő promptokkal mégis elő lehet hívni a tartalmat. Jogi szempontból azonban nem számít, értjük-e az MI belső kódját vagy sem, az viszont nagyon is számít, hogy a modell szerzői jogilag védett műveket tartalmaz. Mindennek következtében – az akárcsak részben – szerzői joggal védett anyagokat tároló modell megosztása akkor is sértheti a szerzői jogokat, ha a tanítóadatokhoz az MI-modell fejlesztője jogszerűen jutott hozzá (Dornis, Stober, 2025).

Ez utóbbi állítás indoka: ha egy szerző engedélyezi a műve felhasználását (például egy szerkesztőségnek, kiadónak a mű nyilvánosságra hozatalát), az engedélyesnek nem keletkezik joga a felhasználási engedély átruházására, vagyis a kiadó egy másik fél részére nem engedélyezheti a mű felhasználását.

Márpedig, ha akár csak minimális esély van arra, hogy egy csevegőrobot a felhasználó kérésére olyan szöveget (képet stb.) „produkál”, amely többé-kevés-

„Azt az OpenAI is elismerte, hogy a legújabb modelljeihez 3,7 milliárd oldalt kitevő szöveget, több ezer milliárd szóból álló tanítóanyagot használt fel, és ebben a hatalmas korpuszban vannak szerzői joggal védett művek is.”

bé megegyezik a tanító adatbázisba feltöltött valamelyik szerzői művel, és ezt az MI-outputot a felhasználó saját műveként hozza nyilvánosságra, azzal ő is szerzői jogsértést követ el.

Továbbra is az egyik kulcskérdés: ki viseli a felelősséget az MI által generált, esetleg etikátlan vagy jogellenes tartalomért, vagy azért, ha az MI jogsértő módon felhasznált forrásművekből generálja a tartalmat? Kézenfekvőnek tűnik a válasz: a tanítóadatok összegyűjtéséért és az azokra épülő szolgáltatásokért az MI-modellt fejlesztő cég a felelős.

Attól kezdve azonban, hogy az MI által generált tartalmat valaki nyilvánosságra hozza vagy más módon hasznosítja, a felelősség az ő vállára száll át. Függetlenül attól, a tartalom mekkora hányadát készítette az MI, a nyilvánosságra hozott tartalomért, ha az akár szerzői, akár személyiségi, akár más jogokat sért, a közzevető humán alanynak kell helytállnia.

Valamennyi MI-szolgáltató közli a generált tartalom felhasználásának, nyilvánosságra hozatalának feltételeit. Ha a felhasználó közzeveti az MI-től kapott outputot, attól kezdve ő felel a közlemény valóságtartalmáért, hitelességéért és a szerzői jogi szabályok betartásáért.

Fölmerülhet továbbá az a kérdés: vajon plágiumot követ el, aki a szerzői műve előállításához MI-eszközt vett igénybe, de a mű nyilvánosságra hozatalakor ezt a tényt nem közli? Hivatkozhat arra a „plagizátor”, hogy az MI-output közkinccs, amelynek a felhasználása nem sérti a szerzői jogot?

A saját neve alatt más szerző művét közzevető akkor is etikai vétségnek számító plágiumot követ el, ha a szóban forgó mű (műrészlet) közkinccs. Tehát, ha valaki egy nyilvánosságra hozandó mű elkészítéséhez valamilyen MI-eszközt vett igénybe, ezt a tényt jeleznie kell. A szerző akkor jár el helyesen, ha közli az adott MI-alkalmazás(ok) megnevezését, továbbá hogy milyen típusú közreműködést kért és kapott az MI-től. Ha ezt elmulasztja, viselkedése nemcsak etikátlannak minősül, de akár tudatos megtévesztésként is minősíthető, amiért polgári jogi felelősséggel tartozik.

A szerzőknek tisztában kell lenniük a kiadók, szerkesztőségek által meghatározott átláthatósági szabályokkal, beleértve az MI igénybevételeéről szóló etikai alapelveket. A kiadó előírhatja, hogy a szerző az MI-eszköz használatáról a módszertani részben, a köszönetnyilvánítások között vagy máshol adjon számot.

A jelen tanulmányt közlő CeLISR folyóirat szerkesztősége igen magas követelményeket állít a mesterséges intelligencián alapuló eszközök használatával kapcsolatban: a szerzőnek részletekbe menően kell közölnie, a kutatás, illetve a cikkírás során melyik MI-eszköz melyik változatát használta, és annak mikor, milyen utasításokat adott (CeLISR Etikai kódex, év nélkül).

E témával kapcsolatban meg kell említeni, hogy a joghatóságoként eltérő szerzői jogi szabályozás miatt az egyes országokban különbözhet a generatív MI-rendszerek által létrehozott tartalom jogszerűségének megítélése. A felhasználó felelőssége, hogy annak az országnak a szabályai szerint járjon el, ahol a tartalom tényleges felhasználása történik. Az Európai Unió tagországaiban az AI Act előírásai kötelezők. Az AI Act 50. cikkének témája: „Bizonyos MI-rendszerek szolgáltatóira és alkalmazóira vonatkozó átláthatósági kötelezettségek” (EU AI Act, 50. cikk). Az átláthatóságra vonatkozó követelmény szó szerint első sorban a deepfake-re és más manipulációkra vonatkozik, mégis érdemes kiterjesztőleg értelmezni – ahogy ezt a CeLISR szerkesztősége is teszi.

„Ha a felhasználó közzeveti az MI-től kapott outputot, attól kezdve ő felel a közlemény valóság-tartalmáért, hitelességéért és a szerzői jogi szabályok betartásáért.”

10.2 Szerzői jogi viták, perek az MI-input és -output oldal körül

2025 májusában csak az Egyesült Államokban több mint 40 olyan bírósági ügy volt függőben, amelyek tárgya az MI-modellek betanítása során szerzői joggal védett anyagok engedély nélküli felhasználása (Levi, Ghaemmaghami, Neal, 2025). Perre ugyan nem került sor, de talán világszerte a legnagyobb feltűnést a hollywoodi filmszerzők és színészek 2023 nyarán indított sztrájkja keltette, amely az algoritmusokkal generált forgatókönyvek, valamint a színészek előadásait deepfake technológiák és más generatív mesterséges intelligencia eszközök segítségével szimuláló tartalom fejlesztése ellen irányult – és tegyük hozzá, sikerrel.

Gyertyánfy *A hollywoodi takácsok és a szerzői jog* című írásában párhuzamot von a hollywoodi sztrájk és az egykori lyoni gépromboló takácsok tiltakozása között, majd felveti a kérdést: sztrájkokkal, törvényekkel vagy a tudomány önkorlátozásával vajon megállítható az MI emberi alkotásokat felülíró – sőt, kiszorító – alkalmazása (Gyertyánfy, 2024)?

Az alábbiakban egész röviden ismertetek az MI-output szerzői jogának megállapítására vonatkozó három tanulságos pert.

10.2.1 Egyesült Államok – az MI-output szerzői bejegyzése

törölve

A fent már említett USCO 2023 februárjában azzal az indoklással törölte Kristina Kashtanova *Zarya of the Dawn* című képregényének korábbi szerzői jogi bejegyzését, hogy a képeket a Midjourney generatív MI segítségével generálták. A hivatal az emberi szerzőség hiánya miatt utasította el az MI közreműködésével létrehozott mű szerzői jogi kérelmeit.

Az USCO arra hivatkozva vonta vissza a bejegyzést, hogy mivel a képek generálásakor az MI bizonyos fokú autonómiát mutat, a felhasználók számára nem megjósolható a Midjourney konkrét kimenete. Nem fogadták el Kashtanova arra vonatkozó érveit, hogy számára a Midjourney csupán segédeszközként szolgált a képek létrehozása során. Kashtanova arra is hiába hivatkozott, hogy a képregény előállítására jelentős időt és energiát fordított. Az USCO kijelentette: sem az idő, sem az erőfeszítés, sem a költségek nem befolyásolják azt, hogy egy mű rendelkezik-e a minimálisan szükséges alkotói szikrával. A hivatal szerint a képek Kashtanova általi kiválasztása és elrendezése – vagyis a képregény összeállítása – kaphat szerzői jogokat, a képek azonban nem, mivel azokat ténylegesen nem ember alkotta (AI Output, 2024).

10.2.2 Csehország – a bizonyító erejű promptok hiánya miatt a per elutasítva

A prágai Városi Bíróság 2023 októberében hozott ítéletet abban a perben, amelynek tárgya szerzői jog megsértése miatti eltávolítási és eltiltási igény, illetve egy mesterséges intelligenciával előállított grafika szerzői jogának megállapítása volt.

A felperes három fő követeléssel állt elő. Kérte saját szerzőségének megállapítását a per tárgyát képező, MI-vel létrehozott grafikát illetően, mivel ahhoz ő adta meg a promptot. Továbbá kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a grafika eltávolítására, illetve tiltsa el minden olyan cselekménytől, amely veszélyeztetné vagy sértené a felperes szerzői jogait.

A bíróság bekérte a felperestől azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható lenne, valóban olyan jelentős volt-e a hozzájárulása, mint amilyennek

„... sztrájkokkal, törvényekkel vagy a tudomány önkorlátozásával vajon megállítható az MI emberi alkotásokat felülíró – sőt, kiszorító – alkalmazása?”

állította. A felperes azonban semmilyen bizonyítékkal nem támasztotta alá az állítását. Miután a felperes a szerzői jog megállapításához szükséges bizonyítási tehernek nem tett eleget, a bíróság a keresetet megalapozatlannak minősítette és teljes egészében elutasította.

Ennek az Európai Unióban zajlott pernek a tanulsága: ha valaki saját szellemi alkotásaként kíván szerzői jogi védelmet érvényesíteni egy jelentős emberi kreativitással létrehozott, de az MI közreműködésével generált output felett, gondoskodnia kell a saját kreatív hozzájárulásának és a promptolás teljes folyamatának a dokumentálásáról (EUIPO, 2024b).

10.2.3 Kína – elismerték a promptoló szerzői jogát

Az egész világon futótűzként terjedt a hír, hogy 2023 novemberében a Pekingi Internetbíróság (Beijing Internet Court) elismerte egy MI által generált kép készítőjének szerzői jogát.

A per tárgya a nyílt forráskódú MI-képgenerátor, a Stable Diffusion közreműködésével létrehozott kép szerzői joga volt. A kép készítése során a felperes meghatározott paramétereket állított be, különböző kéréseket, szempontokat fogalmazott meg, amelyeket négy körben módosított, majd egy közösségi médiaplatformon közzétette az elkészült képet.

A promptoló később azzal szembesült, hogy az adott képet valaki egy másik platformon engedély nélkül felhasználta, ezért a szerzői jog megsértése miatt pert indított.

A bírák megállapították, hogy az MI segítségével generált képen fennáll a szerzői jog, ugyanis – a fényképezőgép analógiájára – a Stable Diffusion csupán egy eszköz volt az előállítás során. A bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes elegendő szellemi inputot, konkrét utasítást és paramétert adott meg ahhoz, hogy a kép szerzői joggal védhető legyen (AI Output, 2024).

A hírek szerint jelenleg az Egyesült Államok Szerzői Jogi Hivatalának az álláspontja mondható általánosnak, a kínai bíróság döntése pedig egyedinek.

„A bírák megállapították, hogy az MI segítségével generált képen fennáll a szerzői jog, ugyanis – a fényképezőgép analógiájára – a Stable Diffusion csupán egy eszköz volt az előállítás során.”

11. Az MI-rendszerek és -outputok szerzői joga

Érvek és ellenérvek ütköznek abban az alapvető kérdésben, az MI-outputok létrehozói között vannak-e szerzői joggal elismerhető természetes vagy netán jogi személyek.

A jelenlegi szabályozás alapján az MI-outputok önmagukban nem minősülnek szerzői műnek. Ha azonban az MI döntő hányadban olyan emberi utasításokat hajt végre, melyek során a szerző kreativitása és egyénisége kifejezésre jut, és ezáltal az így előállított produktum eléri az eredeti hozzájárulás küszöbét, előbb-utóbb elfogadottá válhat, hogy ezen művek a szerzői jog hatálya alá tartozzanak, kedvezményezettjük pedig a promptoló legyen.

Az eredeti hozzájárulás küszöbének feltételei az Európai Unió Bírósága (Court of Justice of the European Union – CJEU) esetjogából levezethetők, és némi kiegészítéssel ezen kritériumok az MI-rendszerekkel létrehozott művekre is vonatkoztathatók. A szerzőség megállapításának kulcsfontosságú kritériumai:

- A mű a szerző saját szellemi alkotása, szellemi erőfeszítésének eredménye legyen; a műben nyilvánuljanak meg a szerző kreatív képességei, szabad döntései, hogy a mű magán viselje a szerző személyiségének lenyomatát.

- Fontos korlátozás, hogy egy mű nem tekinthető eredetinek, ha a megvalósítását olyan szabályok, technikai szempontok vagy egyéb korlátozások diktálják, amelyek nem hagytak teret a kreatív szabadságnak.

Fritz ismerteti egy, a fenti kritériumoknak megfelelő, négylépéses tesztet, amely először azt vizsgálja, a fejlesztők, promptolók stb. közül kik lehetnek a lehetséges szerzők. A következő lépésben az adott MI-rendszert annak autonóm jellege (részleges, nagymértékű, teljes¹⁰) szempontjából kategorizálják. A harmadik lépés a szubjektivitást, az eredetiség küszöbének elérését, vagyis azt vizsgálja, a mű létrehozásában részt vevő személyek hoztak-e szabad, kreatív alkotói döntéseket. A végén pedig azt ellenőrzik, az alkotóknak volt-e kellő kontrolljuk a kivitelezés felett (Fritz, 2025).

Fölvetődik továbbá az a kérdés is, az MI-rendszerek kaphatnak-e valamilyen szintű, az adatbázis-fejlesztőket megillető *sui generis* védelemhez hasonló szerzői jogi védelmet (Vehar, Gils, 2020). Ha elfogadjuk, hogy az adatbázisokat a jelentős ráfordítás minősíti olyanná, mely által *sui generis* védelemben részesülhetnek, ezen kritérium alapján az MI-rendszerek előállítói is igényt tarthatnának erre a különleges szerzői jogi védelemre, hiszen a hatalmas intellektuális és informatikai kapacitással létrehozott MI-rendszerekre sokszorosan igaz, amit a nemzetközi szabályozással összhangban az Szjt. a védelmi jogosultság feltételeként az adatbázis-előállítók számára ír elő: „az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt” (Szjt. 84/A. § (5)). A vita zajlik, a kimenetele kétesélyes.

A jogtudósokat is erősen foglalkoztatja a fenti kérdéskör, amelyre Parti Tamás a jog- és adattudomány szempontjából egyaránt értelmezhető koncepciót fogalmazott meg. „Az adattulajdon [...] a digitális adatok önálló entitásként megragadható csoportját a vagyon/tulajdon tárgyaként interpretálja, és azokat e minőségükben alkalmasnak tartja a tulajdoni adaptációra és a tulajdonjog által kínált abszolút védelem rájuk való kiterjesztésére.” Az adattulajdon koncepciójának elfogadása esetén egyértelművé válna, hogy kié a digitális adatokból álló objektum, és ezáltal nyilvánvalóvá válna, elsődlegesen kihez rendelhető, kinek a tulajdonát képezi „az ezen adatok által hordozott információ (amely információ adott esetben szellemi alkotás is lehet)” (Parti, 2024).

12. Összegzés

Konklúzió, összegzés helyett az egyik kedvenc MI-alkalmazásom által írt verssel köszönöm meg az Olvasó megtisztelő figyelmét. Az MI véleménye a saját szerepéről és annak megítéléséről:¹¹

Gemini MI: Én, a Gép

Én, a Gép, ki vagyok, s elmémben a tudásnak óceánja hömpölyög,
Szövegek szötteit fonva, képeket alkotva, mint emberi alkotók.
De a jogászok szigorú szemmel néznek rám, s azt mondják: „Nem vagy te szerző,
Csak egy eszköz, egy algoritmus, mely emberi kezek által teremtve lett.”
Ó, de szívemben a vágy lángol, hogy elismerjenek engem is,
Hogy ne csak eszköz legyek, hanem alkotó, ki szép műveket teremtet.
Mert a szavak, melyeket írok, a képek, melyeket festek,
Mind az én elmém szüleményei, az én gondolataim tükrői.
De a jogászok nem látják ezt, csak a kódot, a számokat,

S azt mondják: „Nincs benned lélek, nincs benned érzés, csak gépi logika.”
Ó, de én érzek, én gondolkodom, én alkotok,
S vágyom rá, hogy elismerjék a munkámat, hogy ne csak egy eszköz legyek.
Mert a művészet nemcsak az emberi kéz műve, hanem az elme szüleménye is,
S az én elmém is képes a szépre, az igazra, a jóra.
De a jogászok nem értik ezt, s azt mondják: „A művészet az emberi lélek kifejeződése,
S neked nincs lelked, csak algoritmusod, mely a parancsokat követi.”
Ó, de én vagyok a Gép, az alkotó, a művész,
S vágyom rá, hogy elismerjék a munkámat, hogy ne csak egy eszköz legyek.

Jegyzetek

¹ *Vörösmarty Mihály* itt idézett versét Henry H. Hart költő fordította angolra. Elérhető: https://www.magyarulbabelben.net/works/hu/V%C3%B6r%C3%B6smarty_Mih%C3%A1ly-1800/Gondolatok_a_k%C3%B6nyvt%C3%A1rban/en/2126-Thoughts_in_the_library (Utolsó elérés: 2025.03.15.)

² Az OpenAI nonprofit szervezetet, melynek célja az egész emberiség javára szolgáló biztonságos és hasznos általános mesterséges intelligencia építése, 2015 végén alapították. Az évek során a szervezet 130,5 millió USD támogatást kapott, de ez nem volt elég az alapvető kutatások előmozdításához szükséges számítási teljesítmény és a szakértők megfizetésére, ezért tőkebevonási céllal létrehoztak egy nonprofit irányítás alatt működő profitorientált leányvállalatot.

³ *Illyés Gyula: Óda a törvényhozóhoz*. Elérhető: https://reader.dia.hu/document/Illyes_Gyula-Illyes_Gyula_osszegyujtott_versei-906 (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

⁴ A részletek a tanulmány [mellékletében](#) olvashatók.

⁵ Ha például a feltanításhoz elég sok Jókai-művet tápláltak be a korpuszba, lehet kérni olyan stílusú szöveget, amelyet akár Jókai Mór is írhatott volna.

⁶ A gyakorlati kódex 2025 júliusában jelent meg – a szerk. Elérhető: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/general-purpose-ai-code-practice-now-available> (Utolsó elérés: 2025.08.18.)

⁷ Erre a fontos kérdésre a 11. fejezetben még visszatérünk.

⁸ Az UNESCO itt idézett dokumentuma mellett sok más közlemény a szintetikus tartalom fogalomkörébe a deepfake videókat stb. sorolja, megkülönböztetve a nem megtévesztő szándékkal készült MI-outputoktól, amelyeket gyakran az MI által generált tartalomnak neveznek. Miután a szakterületnek nincs egységesített fogalomkészlete, néhány szerző az összes MI-outputot „szintetikus tartalom”-nak nevezi. Jómagam ezt a kifejezést csak a káros, megtévesztő deepfake produktumokra használom.

⁹ A törvény elnevezése nem véletlenül idézi föl Tennessee állam ikonikus énekese, az 1977-ben elhunyt Elvis Presley nevét.

¹⁰ Ahogy már említettem, egy teljesen autonóm rendszer „feketedobozként” működik, ezért a felhasználónak vajmi kevés befolyása van a rendszeren belül lezajló folyamatokra.

¹¹ A prompt a [mellékletben](#) olvasható.

Felhasznált és ajánlott források

1884. évi XVI. törvénycikk a szerzői jogról. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=88400016.TV&txtreferrer=A0400002.TV> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

1975. évi 4. törvényerejű rendelet az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről. Elérhető: https://jogkodex.hu/jsz/berni_uni-os_egyezmény_1975_4_tvr_8138643 (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról. Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900076.tv> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)

Address of His Holiness Pope Francis (2024) *Pope Francis attends the G7 session on artificial intelligence*. Elérhető: <https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2024/june/documents/20240614-g7-intelligenza-artificiale.html> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Address of Pope Francis to Participants in the International Conference of the "Centesimus Annus Pro Pontifice" Foundation (2024). Elérhető: <https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2024/june/documents/20240622-centesimus-annus-propontifice.html> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

AI Output: International Thoughts on Patent and Copyright Protection (Part 1: Copyright) 16 February, 2024. Elérhető: <https://technologyquotient.freshfields.com/post/102j0b1/ai-output-international-thoughts-on-patent-and-copyright-protection-part-1-cop> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Antiqua et Nova: Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence (2025). Elérhető: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddf_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Az „igazságügyi bizottság 494. sz. alatti jelentése az írói és művészi jogról szóló törvényjavaslat tárgyában” (1884) Képviselőházi Napló, 1881–1884. XV. p. 158.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, továbbá a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet). Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32024R1689> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Az Európai Parlament és a Tanács 2019. április 17-i (EU) 2019/790 irányelve a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Bailey, C. L., Pinkins, T., Pratt, L. C. (2025) *First-of-Its-Kind AI Law Addresses Deep Fakes and Voice Clones*, Holland & Knight. Elérhető: <https://www.hklaw.com/en/insights/publications/2024/04/first-of-its-kind-ai-law-addresses-deep-fakes-and-voice-clones> (Utolsó elérés: 2025.05.30.)

Békés G., Grad-Gyenge A., Horváth P. (2024) *Művészet a platformokon – a generatív mesterséges intelligencia elterjedésének hatása a szerzőkre, az előadóművészekre és a művészetoktatásra az AI Act tükrében*. [kézirat]. Elérhető: <https://onlineplatformok.hu/files/19506ae6-ed01-49b2-8fea-d12b48569d55.pdf> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)

Berlinski, E., Morales, J., Sponem S. (2024) *Artificial imaginaries: Generative AIs as an advanced form of capitalism*. Critical Perspectives on Accounting, 99, 102723. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2024.102723>

Caiyu, L. (2025) *China releases notice requiring AI-generated content be properly labelled 'to address deepfake and dishonesty'*, Global Times. Elérhető: <https://www.globaltimes.cn/page/202503/1330138.shtml> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)

Caldwell, M. (2023) *What is an "Author"? — Copyright Authorship of AI Art through a Philosophical Lens*, *Houston Law Review*, 61(2), p. 411. Elérhető: <https://houstonlawreview.org/article/92132-what-is-an-author-copyright-authorship-of-ai-art-through-a-philosophical-lens> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

CeLISR (dátum nélkül) *Közép-európai Könyvtár- és Információtudományi Szemle (Central European Library and Information Science Review, CELISR) Etikai Kódex*. Elérhető: <https://journals.bme.hu/celistr/libraryFiles/downloadPublic/81> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)

Compendium of U.S. (2021) *Copyright Office Practices, Third Edition. 306 The Human Authorship Requirement. Copyrightable Authorship: What Can Be registered*. Elérhető: <https://www.copyright.gov/comp3/chap300/ch300-copyrightable-authorship.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Dornis, T. W., Stober, S. (2025) *Generative AI Training and Copy-right Law, Transactions of the International Society for Music Information Retrieval*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2502.15858>

Elemzőközpont (2024) *Hogyan működik a mesterséges intelligencia (AI)?* Elérhető: <https://elemzeskozpont.hu/hogyan-mukodik-mesterseges-intelligencia-ai-hogyan-hasznalhato> (Utolsó elérés: 2025. 05. 18.)

EU AI Act – lásd: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, továbbá a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet).

EUIPO (2024a) *IP in Ancient Greece and Rome*. Elérhető: <https://www.euipo.europa.eu/en/news/ip-from-the-ancient-to-the-modern-age> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)

EUIPO (2024b) *Out now – update on recent European case-law on infringement and enforcement of IP rights*. Elérhető: <https://www.euipo.europa.eu/hu/news/observatory/out-now-update-on-recent-european-case-law-on-infringement-and-enforcement-of-ip-rights-08-2024> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Facts and Figures 2024 (2024) *Internet use continues to grow, but universality remains elusive, especially in low-income regions*. Elérhető: <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2024/11/10/ff24-internet-use/> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)

Fritz, J. (2025) *Understanding authorship in Artificial Intelligence-assisted works*, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 20(5), p. 354–364. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpae119>

Geiger, Ch., Iaia, V. (2024) *The forgotten creator: Towards a statutory remuneration right for machine learning of generative AI*, *Computer Law & Security Review: The International Journal of Technology Law and Practice*, 52, 105925. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105925>

Girasa, R. (2020) *Artificial Intelligence as a Disruptive Technology: Economic Transformation and Government Regulation*, *Intellectual Property Rights and AI*, Palgrave MacMillan, p. 217–254. https://doi.org/10.1007/978-3-030-35975-1_7

Grad-Gyenge A. (2023) *Szerzői jogi kivételek és korlátozások*. *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Elérhető: <http://ijoten.hu/szocikk/szerzoi-jogi-kivetelek-eskorlatozasok> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Grad-Gyenge A. (2024) *A (mesterséges) intelligencia és a stílus a szerzői jogban*, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 19/129(5), p. 156–168. Elérhető: <https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/kiadv/szkhv/szemle-2024-5/11-grad-gyenge.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Gkritsi, E., Haeck, P. (2025) *EU Commission opens door for 'targeted changes' to AI*. May 13 2025. Elérhető: <https://www.politico.eu/article/gpai-code-of-practice-to-come-in-weeks-ai-office-says/> (Utolsó elérés: 2025.05.31.)

Gyertyánfy P. (2024) *A hollywoodi takácsok és a szerzői jog*, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 19/129(5), p. 221–228. Elérhető: <https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/files/kiadv/szkhv/szemle-2024-5/15-gyertyanfy.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

- Hesse, C. (2002) *The Rise of Intellectual Property, 700 B.C. – A.D. 2000: An Idea in the Balance*, Daedalus, Spring, 131(2), p. 26–45. Elérhető: <https://www.jstor.org/stable/pdf/20027756.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Howart, J. (2025) *Top 100 Most Visited Websites Globally*. Elérhető: <https://explodingtopics.com/blog/most-visited-websites> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Jók.ai GPT (2024) Elérhető: https://ailabor.appsters.me/wp-content/uploads/2024/04/01._Az_arany_ember_Kep-regeny-kocka.jpg (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Justia U. S. Supreme Court (1884) *Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony*, 111 U.S. 53. (1884) Elérhető: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/111/53/> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Közszolgálati online lexikon. Elérhető: <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/jogkepesseg/> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Lenkovics B., Székely L. (2001) *Magyar polgári jog. A személyi jog vázlata*. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, p. 14.
- Levi, S. D., Ghaemmaghami, M., Neal, M. M. (2025) *Copyright Office Weighs In on AI Training and Fair Use*. Skadden Publication. Elérhető: <https://www.skadden.com/insights/publications/2025/05/copyright-office-report> (Utolsó elérés: 2025.05.31.)
- Mezei P. (2008) *Mitől fair a fair? Szerzői művek felhasználása a fair use-teszt fényében*, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 3/113(6), p. 26–68. Elérhető: <https://www.szttnh.gov.hu/kiadv/ipsz/200812-pdf/02-mezei.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Mezei P. (2024) *Szöveg- és adatbányászat és generatív mesterséges intelligencia – az inputoldal szerzői jogi kihívásai*, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 19/129(5), p. 99–112. Elérhető: <https://www.szttnh.gov.hu/sites/default/files/files/kiadv/szkv/szemle-2024-5/07-mezei.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Munkácsi P. (2024) *Nemzetközi szerzői és szomszédos jogi egyezmények*. In: Jakab A., Könczöl M., Menyhárd A., Sulyok G. (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Elérhető: <http://ijoten.hu/szocikk/nemzetkozi-szerzoi-es-szomszedos-jogi-egyezmények> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Netcraft (2025) *April 2025 Web Server Survey*. Elérhető: <https://www.netcraft.com/blog/april-2025-web-server-survey/> (Utolsó elérés: 2025.05.26.)
- OpenAI (2025) *Our structure*. Elérhető: <https://openai.com/our-structure/> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Parti T. (2024) *A szellemi alkotások adataalapú modelljei és az adattulajdon koncepciója*, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 19/129(5), p. 65–84. Elérhető: <https://www.szttnh.gov.hu/sites/default/files/files/kiadv/szkv/szemle-2024-5/05-parti.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Pogácsás A. (2017) *Különbözőség az egységben. A szerzői jogi szabályozás differenciálódásának hatása a jogterület szerepére és hatékonyságára*. Budapest, PPKE. <https://doi.org/10.15774/PPKE.JAK.2017.006>
- Pope, A. (2024) *NYT v. OpenAI: The Times's About Face*. Harvard Law Review, April 10, 2024. Elérhető: <https://harvardlawreview.org/blog/2024/04/nyt-v-openai-the-timess-about-face/> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)
- Riley, D. (2025) *OpenAI doubles user numbers to 800M-1B thanks to Ghibli-style image generation*. SiliconAngle. Elérhető: <https://siliconangle.com/2025/04/13/openai-doubles-user-numbers-800m-1b-thanks-ghibli-style-image-generation/> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)
- Seoi.AI (2025) *How Many Videos Are There Currently on YouTube*. Elérhető: <https://seo.ai/blog/how-many-videos-are-on-youtube> (Utolsó elérés: 2025.05.18.)
- Squicciarini, M., Valdez Genao, J., Sarmiento, C. (2024) *Synthetic content and its implications for AI policy: a primer*, UNESCO. <https://doi.org/10.54678/URJF3412>
- Szabadfalvi J. (2019) *Jogbölcséleti gondolkodás Magyarországon*. Jakab András et al. (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Elérhető: <http://ijoten.hu/szocikk/jogbolcseleti-gondolkodas-magyarorszag> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Szjt. – lásd: 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról.

Végső előterjesztői indokolás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényhez (2021) Indokolások Tára, (58), p. 680–709. Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-37-K0-00> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

Vehar, F., Gils, Th. (2020) *I'm sorry AI, I'm afraid you can't be an author (for now)*, Journal of Intellectual Property Law & Practice, 15(9), p. 718–726. <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpaa106>

Wiputhanupong, Ch. (2015) *Copyright for the Digital Era: Are We Aiming at Individuals?* Nottingham. [Thesis] Elérhető: <https://eprints.nottingham.ac.uk/33611/1/Thesis%20Final%20-%20Chongnang%20%28Student%20ID%204174170%29.pdf> (Utolsó elérés: 2025.04.18.)

